

Astrid Lindgren har ordet

Journalist og forfatter Jens Andersen formår at få Astrid Lindgren til at fremstå lyslevende på siderne i sin nye biografi. Men man savner noget humor og fortryllende fantasi

bog

Jens Andersen: Denne dag, et liv. En Astrid Lindgren-biografi. 440 sider. 399,95 kroner. Gyldendal. Udkommer i dag.

Læs ikke biografier, læs romaner – og mindst én om måneden!

Sådan lyder opfordringen fra psykologiprofessor Svend Brinkmann i en drilsk formulering, velgørende kritik af det, han ser som tidens afhængighed af selvhjælp, terapi og livsstilsvejledning. For mens biografier fejrer ”triville menneskers succeser og binder dig til forestillingen om, at du kan kontrollere din tilværelse”, giver romaner dig mulighed for at ”forstå menneskers liv som komplekse og ustyrlige”, som han skriver i sin aktuelle bog, ”Stå fast – et opgør med tidens udviklingstvang”.

Når månedens roman er læst, kan man dog passende gå i gang med ”Denne dag, et liv”. For Jens Andersens store biografi om Astrid Lindgren (1907-2002), der udkommer i dag som den første om den verdensberømte forfatter i knap 40 år, formår at fortælle om et succesfuldt, men alt andet end trivielt menneskes liv på en måde, så kompleksiteten netop fastholdes, og der åbnes for en dybere forståelse af en forfatter, som mange har et forhold til og synes, at de kender så godt.

Jens Andersen har haft adgang til stort set alle arkiver, og det enorme materiale er både dygtigt og generøst håndteret, så man som læser oplever, at det først og fremmest er Astrid Lindgren, der har ordet. Det giver – ud over et sympatisk indtryk af metodisk redelighed – en umiddelbar nærhed til det menneske, bogen vil åbne for historien om.

Astrid Lindgren taler til læseren med den fortællestemme, der er hendes og ikke andres, igennem de stile, hun som skolepige fik læst op i klassen, artiklerne som journalistelev på Vimmerby Tidning, husmoderens første noveller, der hentes frem af jukehæfternes skam og glemsel for at blive set i lyset af det forfattereskab, der for alvor begynder med bogen om Pippi Langstrømpe i 1945 og udfolder sig hen over de næste godt og vel 30 år.

Og ikke mindst får man lov at lytte med, når Astrid Lind-

gren henvender sig fortroligt til venner og familie i sine omfattende brevvekslinger eller til sig selv i den enestående række af dagbøger, hun begynder at føre ved krigsbruddet i 1939, og hvoraf man forstår, at hendes forfatter-skab – som alle andre vægtige forfatterskaber i efterkrigstiden – bliver til på baggrund af denne voldsomme erfaring af vanvid og menneskelig grusomhed. At Astrid Lindgren under krigen var ansat som ”gransker” af den svenske efterretningstjeneste og i den egenskab læste tusindvis af private breve, betyder, at hun havde krigens konsekvenser for det enkelte menneske tæt inde på livet, selv om den svenske hverdag forblev forholdsvis fredelig og upåvirket.

En anden personlig erfaring, der fremdrages som afgørende for forfatteresket, er det forhold, at hun som 19-årig og gravid uden for ægteskabet med redaktøren på avisen må efterlade sit barn hos en plejemor i København – en historie, der her fortælles i sin fulde udstrækning for første gang.

Alle de mange ensomme, forældreløse børn i forfatteresket kommer én i møde fra historien om, hvordan drengen først som fireårig kommer til at bo hos sin mor og nye far, og særligt hvor smerteligt bevidst Astrid Lindgren var om, at de mange omskiftelser havde præget ham for livet. Det er nærliggende som Jens Andersen at læse i hvert fald dele af forfatteresket som et forsøg på at tage dette svigt på sig med historier, der skal give trøst og mod og håb til det barn, der er bange eller alene.

Om forfatterens egen barndom fortæller bogen ikke meget og adskiller sig her fra Margareta Strömstedts biografi fra 1977. Det er dog ikke den eneste forskel på de to, for mens Strömstedt er optaget af det psykologiske og pædagogiske – og dertil en nær veninde – søger Jens Andersen snarere at betragte Astrid Lindgren udefra og sætte liv og værk ind i en almen historisk sammenhæng. Det lykkes for sammenfatning, og selvom bogen tillige omfatter afsløringer af mere private karakter – om mandens alkoholisme og utroskab og forfatterens nære forhold til en kvindelig tilbeder – er det i de historiske perspektiver, at bogen åbner for egentligt nye fortolkningsmuligheder

Hensigten med 'Denne dag, et liv' har tydeligvis været at fortælle om Astrid Lindgren som en moderne forfatter og et alvorligt menneske. Det bliver så til dels på bekostning af eventyret.

i forhold til livsfilosofi, politiske synspunkter og litterære påvirkninger. Astrid Lindgren bydes på sin vis ind i de voksnes rækker med denne biografi, og det må siges at være på tide.

Bogen er skrevet med et imponerende overblik, den er smukt gennemarbejdet, også sprogligt i forhold til de svenske citater, der er oversat af Kina Bodenhoff, og kun det indledende kapitel, der skal samle op om den senest udgivne og meget omtalte brevveksling, ”Jeg lægger dine breve under madrassen”, virker lidt som en uintegreret pligtskyldighed.

Som fortæller er Jens An-

dersen veloplagt, elegant og bedst, når han holder en nøgtern distance til begivenhederne og de store følelser, der bliver sat i gang. Indimellem trænger de sproglige klichéer sig på med udtryk som ”lynende travle”, ”blændende dygtige”, ”myreflittige”, og der kommer lige vel meget patos ind over, for eksempel når ensomheden ophøjes til ”dette i vor nordiske kultur så tabubelagte, negative begreb”.

Man kan savne et glimt i øjet, og det er her, genrens begrænsninger alligevel viser sig i retning af det forenkende. For hensigten med ”Denne dag, et liv” har tydeligvis

▲ Astrid Lindgrens karriere begyndte for alvor med bogen om Pippi Langstrømpe i 1945 og udfoldede sig over godt og vel 30 år. Hun døde i sit hjem i Stockholm i 2002. – Foto: Scanpix.

været at fortælle om Astrid Lindgren som en moderne forfatter og et alvorligt menneske. Det bliver så til dels på bekostning af eventyret, den befriende humor og den fantasi, der genfortryller verden for barnet. Men på den anden side: Den historie kender vi allerede.

SARA NØRHOLM
kultur@k.dk

Jakob Knudsen kan stadig skabe debat

I den aktuelle debat i det grundtvigsk-tidehvervske miljø spiller forfatteren Jakob Knudsen en vis rolle. Ny bog om den gamle valgmenighedspræst rummer tankevækkende perspektiver

bog

Kristoffer Garne, Kristine Ravn og Martin Ravn (red.): Jordens grøde og himlens væde. Læsninger og perspektiver i Jakob Knudsens forfattereskab. 183 sider. 189 kroner. Anis.

Valgmenighedspræsten Jakob Knudsen (1858-1917) skrev romaner, noveller, essays og salmer. Morgensalmen ”Se, nu stiger solen af havets skød” hører stadig til blandt salmebogens mest sungne. Til gengæld bliver Knudsens prosa læst i mindre grad, skønt dens betydning for dansk teologi næppe kan overvurderes.

I ”Løgstrup & skolen” dokumenterede David Bugge tidligere på året, hvor afhængig Løgstrup er af Jakob Knudsen. Knudsen har også

inspireret Tidehverv, og flere af bidragyderne til ”Jordens grøde og himlens væde” er da også skribenter i bladet. Og endnu flere af bidragyderne står bag det nye Jakob Knudsens-selskab, der skal stimulere interessen for forfatteresket.

Det bør denne nye bog i alt fald gøre. Her bliver værket stillet ind i den teologiske og åndshistoriske sammenhæng, hvor det hører hjemme, og fortolkerne demonstrerer ikke blot solid lærdom, men også evnen til at læse med virkelig omhu og forståelse.

Johs. Nørregaard Frandsen minder om, at Johs. V. Jensen efterlyste forfattere, der skulle ”bringe tiltrængt jysk landluft ind i kunsten”, og at Jakob Knudsen indfriele denne fordring sammen med blandt andre Jeppe Aakjær og Johan Skjoldborg og Jensen selv. Men Jakob Knudsen skilte sig ud fra dem, idet han i alle sine værker insisterede på kristendommens betydning.

I sin gennemgang af ”Gjæring – Afklaring” anklager litteraturforsker Anders Thyrring Andersen domprovst Henrik Wigh-Poulsen for at nedtone dette moment i afhandlingen ”Hjemkomsten og det åbne land”. I hænderne på Wigh-Poulsen bliver Knudsen ”gidsel for et midtbanegrundtvigiansk program af den mest konfliktsky art”.

Thyrring Andersen forsøger gennem sin læsning at vise, hvordan Knudsen befandt sig i et uforsonligt modsætningsforhold til naturalisme, brandesianisme og radikalisme. Fra Grundtvig kender vi sætningen ”Menneske først, kristen så”, men ifølge Thyrring er det i Knudsens forfattereskab umuligt at skille det menneskelige fra det kristelige andre steder end just der, hvor kristendommen selv gør det.

Derfor spørger Thyrring domprovsten: ”Når kristentroen er den ufravigelige virkeligheds grund, hvorfor be-

høver den da naturalismen til at korrigerer sig?”

Indirekte svarer Wigh-Poulsen med overskriften ”Hedenskab og kristendom”, hvori han slår til lyd for, at handlekraftig hedenskab og forløsende kristendom skal bringes sammen, idet kristendommen ellers ikke bringes nye steder hen, hvor den kan slå rod. Det er en spændende diskussion, der er fortsat i det nye nummer af Studenterkredsens tidsskrift, som Hans Hauge anmeldte her i avisen i lørdags.

Johan Christian Nord analyserer romanen ”Sind”, og som flere af de andre skribenter trækker han flittigt på Knudsens essayistik. Jakob Knudsen prægede udtrykket ”den vilddarne idealitet”, hvormed han ville advare mod at forlange fuldkommenhed af det ufuldkomne. Så ville der gå evighedsspænding i det jordske, sådan som det sker for Anders i ”Sind”, der nok har ret i den

trætte, der pågår, men hvor han på grund af sin idealistiske halsstarrighed eller selvretfærdighed lægger alt øde.

Jakob Knudsen skrev en dobbeltroman om Martin Luther, der næsten tappede ham for de sidste kræfter. Man tør her bruge den gamle malers ord, da talen var om skønhederne i hans værk: In tormentis pinxit – det blev malet under kvaler. Thomas Reinholdt Rasmussen er dog skeptisk over for ”Martin Luther”, som han mener, der er for megen psykologi og for lidt teologi i.

En slægt er som en flod, der glider gennem sit leje og efterlader spor langs bredderne, og Majken Frost pointerer i sin artikel, at romanen ”To slægter” netop handler om Jakob Knudsens egen baggrund. Men ligesom andre romaner handler den også om, at der skal være en grænse, som et barn kan spille bold op ad eller løbe storm imod – for at blive sig selv. Det vær-

▲ Hvis man vil trænge ind i forfatteresket, er man umådelig godt hjulpet af disse 12 meget forskellige og meget læseværdige bidrag om Jakob Knudsen.

ste er at vokse op i en verden uden krav, hjørner eller konturer, og hvor det hele bare bliver serveret for én.

Man kan heller ikke sige, at forfatterne til denne antologi serverer det hele for læseren, men hvis man vil trænge ind i forfatteresket, er man umådelig godt hjulpet af disse 12 meget forskellige og meget læseværdige bidrag om Jakob Knudsen.

KRISTIAN ØSTERGAARD
kultur@k.dk

KORT NYT

Priser fra Det Danske Akademi

Det Danske Akademi har kåret følgende litterære prismodtagere for 2014, oplyser selskabets sekretær, Per Øhrgaard: Akademiets Store Pris tildeles Knud Sørensen med den begrundelse, at han gennem et halvt århundrede i poesi og prosa har skabt et stort og originalt værk om tilværelsen i Danmark, og hvis nøgterne registreringer af daglivet både peger på periodens økonomiske-politiske opgange og nedture og på den større og bærende sammenhæng i naturen og dermed i eksistensens grundvilkår.

Otto Gelsted-prisen tildeles Harald Voetmann for hans oversættelser blandt andet fra latin og for hans egne bøger, som næppe kan kaldes behagelige, men hvis syrede pessimisme kan have den effekt at gøre sin læser næsten optimistisk.

Beatrice-prisen tildeles Lone Hørslev for et forfatter-

skab fyldt med krop og bevægelse, skæve indslag og skarpsindige sandheder og et sprog, der er præget af en ligefrem mundrethed og musikalitet.

Det Danske Akademi over-sætterpris tildeles Ellen Wulff, hvis oversættelse af ”Tusind og én nat” både forholder sig præcist til originalen og selv udfolder sig poetisk, underfundigt og legende, og som med denne oversættelse og oversættelsen af Koranen har givet os mulighed for indsig i den islamiske verdens grundlæggende tekster.

Klaus Rifbjergs debutantpris tildeles Asta Olivia Nordenhof, hvis første digtsamling, ”Det nemme og det ensomme” (2013), er et originalt værk, der betager og griber læseren i sin tumultariske, smukke, frie omgang med sproget, sin nedbrydning af alle grænser for, hvad poesi- en kan og kan være.

Alle priser uddeles ved akademiets årsfest i morgen.

Foredrag der gør dig klogere på livet

Foredragslisten.dk er Danmarks bedste oversigt over foredragsholdere. Du finder mere end 150 foredragsholdere og deres mere end 2.500 spændende foredrag om emner inden for samfund, religion og kultur.

BIRGITTE STOKLUND LARSEN

- Verden er af lave – send mere Grundtvig!
- Finest frugt ved vintertide.
- ”Menneskesyn? Er det noget, vi bruger?”

HANS ERIK RASMUSSEN

- Med Darwin jorden rundt.
- Danskere i Argentina – en vellykket integration.
- Jeg tilgiver!

PAULINE MOTZFELDT LUMHOLT

- Mit omtumlede kvindeliv.
- Trommesangen – et ekko fra det gamle Grønland.

NIELS OLE FREDERIKSEN

- Født i Horsens Tugthus.
- Hvor der er en vilje, er der også en vej – om udbyrderkongen Lorentzen.
- Med ”Fuglen” på viljens vej.

TORKIL JENSEN

- Reformationsjubilæum forude!
- Der står kvinder bag alt – også Luther.
- Hvad er det grundtvigske?
- Det fynske i det danske.

TOVE VIDEBÆK

- Kristendom og politik – skal de skilles ad?
- Livet før døden – 20 år med hospice i Danmark.

STEPHEN EGEDE GLAHN

- Fra Jægerkorps over prædikestol til kampen imod løgn og bedrag vedr. 9/11.
- Krig og fred.

MOGENS KRAG

- Birkholm.
- Brudstykker af En Landsbydegns Dagbog.
- Recitation af Martin A. Hansens novelle SYNDEN.

foredragslisten.dk er for dig, der arrangerer foredrag for foreninger, menighedsråd og klubber.

foredragslisten.dk